Ч. 96 (198). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 13 грудня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

4 WARSZAWA 20 Bibljoteka Narodowa Minist. Oświaty

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. — Телефон 4—48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Різня християн в Китаю

З Льондону доносять: З Пекіна наспіли вісти про бунт магометанського ґенерала Ма в провінції Канґсу. Наслідки того бунту страшні: в однім тільки місті Джесан магометанське військо вирізало 14.000 християн, иньші міста зовсім зрабувало і в значній части спалило. Нужда оставшого населення не до описання. Анґлійський місіонар Сімсон доносить, що з голоду й зарази вигинуло там коло пів міліона людей.

Нац. соціялісти і студії біблії

З Інсбрука доносять: На збори Міжнародного Союза дослідників біблії прийшли німецькі національні соціялісти й вачали протестувати проти міжнародного напрямку того союза. Коли референт заявив, що то союз неполітичний, далися чути оклики: „Ви жидівські пахолки!" Потому оден національний соціяліст зачав гавкати як собака, а иньші зачали кидати в учасників зборів кріслами, навіть з ґалерій.

Відкриття нашого рукопису з 14. століття

„Праґер Прессе" в ч. 339. доносить: З Риму повідомляють, що в бібліотеці відпустової місцевости Соріяно в Калябрії відкрито старословянський кодекс з 14. століття. В нім є чотири евангелії з ріжними примітками в мові руській (in ruthenischer Sprache).

Нужда населення в Польщі

„Курєр Варшавскі" приніс статтю з такими даними: середний дохід на голову виносить:

	Видат. на харч	Податки	Остає
Америці:			
4.300 зл.	35%=1500 зл.	890 зл.	1905 зл.
В Німеччині:			
1.700 „	50%= 850 „	450 „	400 „
В Польщі:			
500 „	70%= 350 „	109 „	41 „

Зі 109 зл. публичних видатків у Польщі бере держава 80 зл., самоуправні уряди 20 зл., а 9 зл. инші суспільні установи. Отсі цифри доказують, яка велика нужда панує в Польщі та що остає мешканцеви в Польщі на одяг і инші потреби. Та решта 10 разів меньша ніж те, що лишається мешканцеви побитої у війні Німеччини і 47 разів меньша від того, що остає на кожду душу в Америці! Одною з причин тої нужди являється й законодавство суспільне в Польщі, котре під впливом фальшивих і мнимо „поступових" теорій обмежує надмірно час праці й тим самим зменьшує продуктивність, а рівночасно накладає розмірно великі податки. Все те унеможливляє ощадність, а з нею й капіталізацію.

Житниця Европи просить хліба

З Женеви доносять: Центральний Комітет еміґрантів-Українців звернувся з петицією до Союза Народів і Червоного Хреста, в котрій пише: По 10 літах червоного панування Україна, котра була житницею Европи, дійшла до такої міри знищення, що не може вже прокормити навіть себе самої. Голод, котрий навістив Україну в 1922 р. був нічим в порівнанню з тим, що Україна терпить тепер. В імя чоловіколюбія просимо прийти в поміч міліонам Українців, котрі стоять на порозі загибелі.

Бомбовий замах в Берліні — і гумор

Кореспондент краківського „Іл. Курєра Цодзенного" Т. Галєр говорив з корес. „Курєра Позн." Бернатом і кореспо. „Курєра Червоного" Маєром про замахи на редакції у Львові і Кракові. Він заявив, що се гарна річ, одержати бомбу, бо скоро можна стати славним. Отже оба згадані кореспонденти післали йому — звичайний будильник в консервовій бляшанці. Галєр настрашився й завізвав поліцію, котра закопала мниму „бомбу". Вскорі показалося, що се був жарт, але берлінські власти мабуть видалять за той жарт п. Берната з границь Німеччини.

СЕЛЯНЕ ПОСИЛАЮТЬ ГРОШІ ДІДИЧАМ

„Известія" печатають виїмки зі звіту комуніста Мадатова на засіданню президії ЦК. Ком. партії в Азербейджані такого змісту:

Селяне, котрим віддано землі, сконфіскованi б. ханам і беґам, пересилають їм потаємно половину доходів з тих земель навіть за кордон...

Знову війна — сим разом в Америці

Вибухла війна між Болівією й Параґваєм у полудн. Америці. В першім бою впало 80 людей. Мобілізація з обох сторін відбувається поспішно. Війну ту виповів уряд Болівії, вручивши послови Параґваю пашпорт разом з дипл. нотою.

ВІД СХОДУ І ВІД ЗАХОДУ

Йде руїна під гаслами: „Релігія се опіюм для народа!" — „Релігія се приватна річ!"

Яку страшну й безоглядну руїну релігії а з нею й усего людського життя розпочали від Сходу большевики під гаслом: „Релігія се опіюм для народа" — всім відомо. Але меньше відома річ, що подібну, тільки ще гіршу, бо більше лицемірну руїну розпочинають тепер на велику міру небольшевицькі, соціялістичні круги, головно соціялдемократи.

Віденська, навіть ліберальна преса доносить зі страхом і нетаєним обуренням, що на мурах Відня, котрий все ще надає тон лівим партіям і струям середної Европи, — появилися великі плякати, видані соц. дем. Союзом т. зв. „вільнодумців". Ті плякати взивають нарід до масових виступів з Церкви. Віденська прокураторія сконфіскувала їх зміст. Але соц. демократичні посли внесли інтерпеляцію і зімунізований нею зміст знов розплякатовано на мурах міста.

Перед тими плякатами стоять люде, киваючи головами. Иньші відходять від них з очевидною журбою на обличчах. Річ ясна, що є чого журитися, бо така масова пропаґанда, обчислена на суґерування товпи, знаходить свої жертви. Ситуація настільки грізна, що навіть орґани преси виразно ліберальної й жидівської, обчислені на інтерес — закричали на трівогу.

Оден з них, а саме „Neues Wiener Journal" пише:

Західно-европейський культурний чоловік може бути байдужний в релігійних справах, але все таки він не зносить, щоб так по гицлівськи обдирати його з традицій, котрі він уважає дорогими ще з діточих літ. І якраз тому марксизм на заході обережнійший ніж на сході, де сила деспотів може собі на все позволити. І тому марксизм на заході над своїм головним інтересом вивісив шильд: „Релігія се приватна річ",— та полишив своїй філії, „Союзови вільнодумців" боротьбу проти тої приватної річи вести як боротьбу партійну. Грубість, з якою се робиться, ображує естетичні почування неменьше ніж релігійні. Мнима „наука" вже давно скинула Бога. Зайдіть тільки до соціял-дем. книгарень, а побачите там сто брошур, у яких на волосок докладно „доказано" що Бога нема, що нема другого світа, що й сей світ не сотворений, що матерія істнує „сама" і що „вона вічна та безконечна"... Потребуєте лиш перекарткувати брошурку на 32 ст. друку, а вже всьо „знаєте", ви вже „розумні й освічені" тай можете сміятися з жінок, котрі ще ходять до Церкви... Дійсно! Є така „публика", котрій імпонує подібна „наука". Але люде, що привикли думати поважно і знають, як то тяжко виробити собі самостійність духа, дивляться

з прикрістю на те, як одиниці з народа падуть жертвою ординарного обману: вони покидають свою віру, котра очевидно не була в них кріпка, й міняють її на мниму „науку“, котра так їм пасує, як гаманови ніс дороблений в запусти. Вони з самозадоволенням приносять ту „науку“ до своїх родин — але з нею приносять в ті родини й неспокій та нестримність упадку. Вони рабують своїм дітям останній промінь чогось висшого, що моглоб іще розяснювати й сумне пролєтарське дитинство. Рабують і собі самим останню можливість потіхи в найтяжших годинах душевного смутку.

Хто з нас — пише дальше той ліберальний орґан — може сказати, що він у своїм невірстві такий певний як у своїй вірі ті, що її мають. Хто з нас, утративши улюблену людину і стоячи перед бездушним тілом, не запитав себе з сумнівом, чи се можливо, щоб мало пропасти тілько доброти, любови й людськости тому, що перестав рухатися серцевий мускул... Чи прецінь не істнує таки душа, котра є чимсь більше ніж функцією тіла? І надзмисловий світ? Навіть найвисше освічений чоловік, потрясений до глибини, вірить в таких годинах, що немов чує шум крил відлітаючої душі — а мавби сего не відчувати необразований пересічняк, опертий на 32 сторінках друку бідолашної псевдонауки? Якраз такий мавби не мати сумнівів і туги? І що таке вся наша наука й наша освіта, коли ми, малесенькі інфузорії на тонесенькій шкаралупці земної кулі, не знаємо навіть того, як виглядає та наша планета пару тисяч метрів у глибині під нами. А до того й уся та планета се зникаюче маленька порошинка у всесвіті! І тут якась партія має лице, засипати одиноке жерело потіхи віруючим людям та пхати їм за те в мізки мниму „науку“, котра нічого не говорить!

Дальше пише той орґан, що хоч він противник опанування Церквою державної управи й законодавства, але „в боротьбі проти найбільше злобної реакції, якою в наших часах являється марксизм, не вагається стати по стороні консерватизму (роз. ся, церковного), з котрим зрештою не має нічого спільного та предсказує, що якраз з марксистичної школи вийде покоління, котре від надутих партійних ідолів зажадає рахунку за насильство над своїм сумлінням і почуванням та нажене тих ідолів на сто вітрів. А що до конфіскати згаданих на вступі плякатів пише, що не то не треба їх конфіскувати, але треба було ще поширити — тільки з допискою: „Таку боротьбу проти релігії провадить партія, котра в своїй програмі виразно виписала, що релігії не уважає партійною справою, тільки полишає її кождому як річ приватну.“

—o—

СОРОЧКИ МУЖЕСЬКІ ІВАН РІДЛЬ Львів вулиця Академічна 2. 2676 47—50

Загальні Збори „Народної Торговлі“ і „Достави“

В ювилейний день „Просвіти“ відбулися у Львові 43-ті загальні збори „Нар. Торговлі“. В останнім році відкрила „Н. Т.“ дві нові філії: в Луцьку на Волині й у Турці н. Дн. Філія в Луцьку зараз відкрила другий склад. Одначе далеко не всі наші кооперативи на Волині роблять закупи в „Н. Т.“, що зрештою проявляється також в Галичині. Збори перевели м. и. зміну статута.

Ще з кінцем жовтня відбулися заг. збори „Достави“. Звіт оповішено щойно на днях. „Достава“ має свої філії також у Перемишлі й Тернополі. Членів має 481, з чого церкви й священики становлять 75 прц. Дивіденди признали членам 10 прц., на вдови й сироти по священиках 1000 зл., на инші добродійні цілі 700, а 4.287·30 зл. до резервового фонду. Уділ в „Доставі“ виносить 10 зл., вписове 1 зл.

—o—

„Знаєш, що таке виховання? Се така довголітна вправа твоєї волі, щоб ти в кождім положенню і в кождій хвилі міг рішатися без вагання і радо — робити добре“.

Політичний огляд

Сесія Ради С. Н. — Задоволені і незадоволені меншости у Польщі. — Криза в переговорах про німецькі репарації й евакуацію Зарення. — Якої рекомпензати вимагатиме Франція? — „Східне Льокарно“ й австрійський „аншлюс“. — Посмертний дух габсбурської монархії. — Історична реакція в середній Европі.

Львів, 9-го грудня 1928.

Завтра збирається Рада Союза Народів на чергову сесію в Люґано, одначе політичний світ мало заінтересований справами, що стоять на порядку її нарад, не виключаючи й невмирущої виленської справи. Характеристична річ, що польські Німці й сим разом не пропустили нагоди, щоб відкликатися до сього міжнародного ареопагу від деяких практик польської адміністраційної влади, що їх уважають несправедливими. Виходить дивна річ. Хто по чинностям Союза Народів хотів-би виробити собі погляд (а таких певно немало), яка доля національних меншин у Польщі, то мусів-би прийти до переконання, що тільки одні Німці незадоволені, а всі инші натомість — благоденствують... Цікаво-б знати: хто кого тут перехитрює, а хто в дурні пошивається?

Увага політичного світа більше цікавиться приватними конференціями міністрів закордонних справ, веденими поза урядовими засіданнями. Сі приватні конференції змагатимуть до полагодження становища Німеччини і членів давної антанти у справі остаточного усталення німецьких репарацій й евентуального знесення дальшої військової окупації Зарення. Ріжниця в сих становищах за останній тиждень не тілько не зменшилася, а навпаки — поширилася і поглибилася. Німеччина, що правда, показала нахил до згоди на пропонований Францією шлях іменування комітету знавців через т. зв. репараційну комісію. Одначе тимчасом в головах париських правників (французька правнича фінезія без сумніву перша у світі!) повстала теза, яка готова розбити ведені вже четвертий місяць переговори у вище зазначених справах...

Сю нову тезу можна висловити так: Німеччина не має права домагатися скоршого звільнення своїх земель за Реном з того титулу, що мовляв сповнила зобовязання; поки грошеві зобовязання її в цілости не вирівнані, поти союзники за евентуальну евакуацію мусять вимагати від неї окремої рекомпензати... Такий погляд Німеччина відкидає з усею рішучістю і дає до пізнання, що коли давні союзники обставатимуть при нім, то вона візьме цілу справу назад, та що одночасно голосний перед трьома роками пакт у Льокарні, побудований на виглядах ранішої евакуації, стратить для неї всяку рацію... Німеччина поборює сю французьку тезу ще й тому, бо видить у ній закриту небезпеку, що й у 1935 р., передбаченім варсайським трактатом як крайний термін евакуації зареньских провінцій, можнаб покликуватися на сю тезу і хотіти здержати евакуацію доти, поки не буде заплачена остання марка репарацій, себто приблизно за 40 літ! Бо-ж хіба ясно, що всеї величезної суми ніяка держава скорше заплатити не в силі.*)

Справа стала трудніша, коли й Вел. Британія приймила французьку тезу за свою так, що Німеччина матиме проти себе одноцільний фронт усіх колишніх воєнних противників. Одначе при всім тім можна мати певність, що Штреземан легкодушно не зірве переговорів, а буде шукати компромісу. Чи його буде можна знайти, се залежить від того, якої рекомпензати буде домагатися Франція і тов. за передтермінове увільнення окупованих земель.

У польській пресі раз-у-раз повторяється погляд, що такою заплатою Німеччини може бути тільки т. зв. східне Льокарно, себто нове зобовязання її респектувати сучасну німецько-польську границю і ніяким способом (навіть мирним!) не змагати до її зміни. Та чи держави давної антанти приймуть се бажання за своє? Се одно; а друге: Коли так, то чи Німеччина видітиме тогді яку-не-будь користь для себе в передчаснім увільненню своїх західних окраїн? Чи може схоче терпеливо чекати хвилі, коли така евакуація буде можлива без окремої премії? В кождім разі, як досі, то ні Франція, а тим менше Анґлія, явно не приймили польської тези. Чому? Може тому, що бояться правдоподібної відмови з німецького боку, а може ще більше тому, що вони недоторканости польсько-німецьких кордонів не уважають найважнішою для себе справою. Приміром, Вел. Британія більш усього, здається, інтересована у тому, щоб розірвати німецько-совітський союз. А Франція? Судячи по останній великій промові Бріяна у французькім парляменті, то Франція більше журиться справою австрійського „аншлюсу“, ніж польськими кордонами. Отже хто знає, чи вона в заплату за евакуацію Зарення не буде домагатися ґарантій, що Німеччина ніколи не посягне на бідну Австрію!

Взагалі дух габсбурської монархії, неначе той дух із Шекспірової трагедії, не перестає лякати тих політиків, що вбили десять літ тому ту історичну монархію. Здається, знаний вислів славного Чеха, що колиб Австрії не було, то треба-б її створити, ніколи не був правдивіший й актуальніший як саме в наших часах. Виходить, що не можна безкарно розбивати того, що Провидіння й історія перед богато віками звязали в одно. Та щож, розбити Австро-Угорщину по чотиролітній світовій війні було розмірно легко, та створити на її місце щось тривке вже мабуть більше ніж трудно.

Покищо на розвалинах Австро-Угорщини бачимо цікаві процеси з визначною історичною закраскою. Про віднову традиційного польсько-угорського братання говорили ми минулого тижня, таксамо і про очевидні диссонанси між Польщею і Чехословаччиною. Додаймо сюди заходи німецької дипльоматії, щоб не тільки приєднати собі Чехословаччину, а й довести до зближення між СССР. і Румунією (з хвилиною, як СССР. зречеться Бесарабії, ніщо не стоятиме на перепоні добрим взаєминам між обома державами), а зрозуміємо, які далекосяглі політичні комбінації можуть вирости на середньо-европейському ґрунті.

Багато буде залежати від того, чи в Угорщині прийде до реставрації Габсбурґів, і в якім часі. Коли се станеться ще за життя тих поколінь, що памятають передвоєнні часи, то еволюція в напрямі до давних форм, словом — історична реакція, піде приспішеним ходом. Ось Югославія — типовий історично-політичний новотвір, що продовж тисячліть не має свойого первообразу. Землі і племена, що сьогодні складають королівство СХС, ніколи не творили одної держави; отже чи можна багато будувати на тривкости сучасного стану? Кріваве свято у Загребі в честь десятиліття „обєднання“ елементів, що ніколи національною єдністю не були, є такою вимовною ознакою початого вже відворотного процесу — від нового штучного до старого природного,— що тільки сліпі можуть не видіти його і не вчитися з нього.

—o—

*) В попереднім нашім огляді друкарська помилка зробила 10 міліярдів марок нім. репарацій замість поверх 100 (сто).

Поручене через всі Епископські Ординаріяти Товариство

„КАРПАТІЯ“

переводить під найкориснійшими услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

Все Всеч. Духовенство і укр. Громадянство обезпечує своє життя та життя своїх родин виключно в українськім Товаристві **„КАРПАТІЯ“ Львів, Руська 18. I. п.** 364 7-?

Зїзд укр. соціялдемократів

У Львові відбувся зїзд укр. соц. демократичної партії. Як доносить орґан сіоністів „Хвіля“ було на нім коло 100 делеґатів, головно з Підкарпаття. (Се означалоб, що соц. дем. аґітатори переймають спадок по радикалах). Реферат про потребу нової програми виголосив п. В. Темницький, син пок. о. Т. з Устя Зел. Другий референт був Квасниця. Всі дискутанти твердили, що соціялізм загрожений та що для його оборони треба утворити на ново укр. соц. дем. партію. Чому ті люде, що хочуть соціялізму, не вступають до КПЗУ., трудно сказати.

—o—

Новий великий лексікон Брокгавза

Сего року зачинають Німці видавати нове 15 видання великого 20-томового лексикону Брокгавза. На 15.000 сторонах обговорить він 200.000 справ і дасть 16.000 образків, в тім 1.500 кольорових. Працюватиме над ним 23 головних редакторів, членів Академії Наук, 10 літ — разом коло 600.000 годин, то значить, що оден чоловік, якби мав їх науку і працював по 8 годин, мусівби працювати 230 літ! На 450 картах (мапах) того лексикону зроблено поверх 8 міліонів ручних потягнень... Складачі потребували-муть для зложення його коло 130.000 годин, то значить, що оден складач мусівби складати його 62 роки! Перший том появиться ще сего року, другий в марті 1929 і т. д. Се дійсно імпонуючий твір збірної праці учених і фаховців всіх галузей.

Перше видання Брокгавза вийшло в р. 1809, отже літ тому 120.

Україна до сеї пори не має ніякого лексикону. В останніх часах появились в тій справі приватні заходи, але вони важко здійснимі ізза потреби на ту ціль великого капіталу.

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Союз католицької італійської молоді має сьогодні 124.178 членів чинних і 86.423 аспірантів. В 1926 р. було 107.327 чинних членів і 49.685 аспірантів. Дуже багато молодців зі Союзу вступає відтак до семинаря або до монастиря.

Смерть примаса Шкоції. Архиепископ Единбурґа, Примас Шкоції о. д-р Сміт, помер у 88 р. життя.

Фільмовий католицький зїзд відбувся на днях в Бруксели. В зїзді взяло участь 140 директорів кін. Обговорювано контролю фільму перед висвітленням, усування річей протовних християнській моралі, підбір відповідного музичного репертуару і т. инше.

Чисельність віроісповідань в Зєдинених Державах. В Зєдинених Державах майже половина мешканців не признається до ніякої релігії. Від 1916 до 1926 р. приріст осіб, котрі визнавали релігію побільшився зі 41,926.854 на 54,624.976. Найменшою релігійною сектою в 1926 р. були теозофи в Нюорку, бо мали свій дім молитви й 55 вірних. Найсильніше віроісповідання є католицьке, воно має 18.605.003 вірних і 18.940 святинь. Баптисти мають 8,440.922 вірних, методисти менш-більш так само, лютеранів є 5,258.623, жидів 4,087.357, презвитеріянів 2,626.284 і т. д.

Письмо від заточенців з Кракова

П. Т.! Греко-католицька церква в Кракові, найдальше на захід Польщі висунена наша Святиня, під котрої крилами з давних часів збиралися наші заточенці, котра їх обєднувала і скріпляла не лиш релігійно, але й національно, а рівночасно була представницею нашої віри і народности в такому важному, культурному пункті, яким безперечно є Краків, представляє нині образ сумного занепаду. Обсуваються мури, облітають зі стін знамениті малюнки, вікна і одвірки зрушені відомим зривом порохівні у Вітковіцах, домагаються також основної направи, словом від входових дверий до хреста на даху, все постарілося і просить обнови. Як що ми не хочемо показати себе байдужними до нашої церкви, як не хочемо стягнути на себе закиду, що не шануємо своєї старовини, то як найскорше повинні ми приступити до обнови нашої церкви в Кракові з верху і в середині. А що тутешня українська громада, се здебільшого урядовці, робітники і служачі, які на силу перебиваються крізь життя в теперішних важких часах, так звертаємося до наших Земляків з покликом, щоби помогли нам обновити нашу Святиню. В першу чергу кличемо Тих, що в Кракові кінчили школи. Пригадайте собі свої молоді, найкращі літа, пригадайте собі ті неділі і свята, в які Ви до української церкви ходили, і **не пожалуйте марного гроша,** щоб вона і для наслідників Ваших була гідним прибіжищем релігійного і національного духа! Звертаємося до Всіх, кому відома вага церкви в життю народу, щоб помогли краківську церкву зробити святинею, в якій українська душа не почувала би себе приниженою і упослідженою, а навпаки, в якій вона розлаб і знімалася високо.

Поможіть нам Дорогі Браття і Сестри в доброму, святому ділі. — Парохіяльний Комітет Церкви св. Норберта в Кракові, ул. Вісьльна ч. 11. **Богдан Лепкий,** голова, **о. Іван Уруський,** парох, предсідник, **Іван Поплавський,** секретар, **Василь Рихвицький,** скарбник.

Буде принята кожда хотяйби і найменша жертва. Чекове конто почт. Каси Ощадности: 408805, Grecko-kat. Urząd parafjalny św. Norberta w Krakowie.

—o—

„Гроші се тільки засіб до цілі. Уважай, щоби здобування гроша не стало для тебе ціллю“. (Тот.).

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Знов сплакала й оповідала дальше:

— А потому прийшли дивні вістки про тебе і твою долю.

— Куди? Аж у Самбірщину? Запитала Настя.

Аж у Самбірщину. Аякже.

— І щож оповідали?

— Та таке верзли люде, що аж повторити ніяково! Може скажу тобі колись. А нарешті чую, глум з мене, доню, роблять... Стара попадя, кажуть, турецького цісаря за зятя має...! А сама, кажуть, у подертих черевиках ходить... Тай дуже сміялися з мене. Натерпілася я від людських язиків, Настуню, досить! Але Бог Всемогучий, доню! Привів мене аж сюди, через такі краї і гори і води, що не кождий мужчина потрафивби сюди добитися! А я, бідна, слабосильна жінка тай добилася при Божій помочи...

— А вірили Ви мамо, що турецького цісаря за зятя маєте?

— А деж у таке диво можна було повірити, доню! Я вже й у дорогу вибралася до тебе тай ще не вірила. Аж як побачила тебе в золотій кареті, а турецьке військо довкруги, тоді я подумала, що може й правда! Але ще напевно не знала, бо гадаю, ануж ти за якого ґенерала вийшла, що служить коло самого султана. Аж тепер вірю, як від тебе чую. Тай ще мов сон усе мені здається... Диво Боже, тай тільки! Вже на якусь пробу Божа мудрість зробила се диво. Не без причини воно, доню.

— А якже Ви, мамо відважилися в таку далеку дорогу, через тілько чужих земель пускатися? І з ким Ви сюди добилися? І за що?

— Та то було так. Кпять собі з мене люде тай кучму мені з насміхів шиють. Вже й діти покрикали за мною: „Цісарська теща йде!“ Не обзиваюся, бувало, ні словечком. Тільки до Бога зітхну тай Йому свою гризоту поручаю. Аж одного дня, в неділю то було, з полудня, сиджу я по Службі Божій ,по обіді, у своїх свояків, що мене притулили, тай думаю. Дивлюся, а через вікно видко як два старі жиди входять на подвіря. Певно якісь купці, гадаю. І ані в думці не маю, що вони до мене. Бо що я мала на продаж? Хіба свою журу тай опущену старість, що передо мною...

— Мамо! Ви ще не старі, лише зжурені. Віджнете в добрі коло мене. І мені з Вами веселійше буде. Якже я тішуся, що Бог всемогучий прислав мені Вас!

— Тай я до смерти, доню, буду дякувати Богу за ту велику ласку. Отож, кажу, ані в думці не маю, що ті купці до мене. Але за хвилю кличуть мене домашні. Ті купці — кажуть — до вас прийшли за чимсь. Я настрашилася, бо гадаю, певно покійний твій батько, царство йому небесне, якийсь довг лишив і мені не сказав. Йду ні мертва, ні жива. Виходжу до них, прошу їх сідати, а сама аж трясуся зі страху: бо ануж зо сто золотих схочуть, гадаю. І відки я бідна возьму для них таку суму?

— Якже вони зачали?

— Та сіли й оден на другого подивився. І старший з них зачав: Ми до вас, каже, з одною справою, пані... Певно за гроші, гадаю і ледво вимовити можу: „Прошу, кажіть!“ А він каже так: „Ви вже може чули, що ваша донька живе і великою панею в Туреччині стала“. Та чула я, кажу, всяке говорять люде, а Бог оден знає напевно, де вона тай що з нею діється тай чи вона ще є на світі. І сльози мені закрутилися в очах.

(Дальше буде).

—o—

Економічна сила Німців в Чехії

Чех д-р Генрик Гейда видав книжку про економічну силу Німців у Чехії. В ній наводить такі цифри: Німці в Чехії мають у своїх руках 66 проц. камяного вугля і звязаного з ним промислу і 80 проц. бурого вугля, 70 проц. стали, 90 проц. текстильного промислу, 45 проц. бавовняного, 85 проц. вовняного, 85 проц. льняного і конопяного, 94 проц. рукавичного, 100 проц. шовкового, 80 проц. штучного шовку, 85 проц. коронкарського (серпанкового), 85 проц. емалії, 90 проц. ґузиків і т. п., 49 проц. цукру, 90 проц. музичних інструментів, 70 проц. хемічного промислу, 60 проц. штучних навозів, 95 проц. смоли, 90 проц. рафінерій, 70 проц. фарб, 65 проц. чорнила й олівців, 100 проц. скла до зеркал, 93 проц. фляшок, 80 проц. паперу й цементу, 90 проц. порцеляни. Чехи мають перевагу тільки в небагатьох галузях промислу: скірянім 85 проц., керамічнім і світлин 100 проц., крохмалю 85 проц., вибухових матеріялів 70 проц., вудженин 100 проц., пива 60 проц., зброї 95 проц., рільничих машин 80 проц., взагалі машин 82 проц., авт 85 проц., ваґонів 64 проц., ґрафічного промислу 60 і т. п.

Німецька критика запримічує до тої праці, що вона оперта на непевнім матеріялі, бо Німці в багатьох випадках скривають свій промисл під чеськими іменами так, що сила їх в дійсности більша ніж виказує статистика.

—o—

Нові винаходи

Преса доносить, що Інститут для дослідів у Познані має слідуючі нові винаходи:

1. Спосіб такого цинкування бляхи, що цинк ніколи не злазить.
2. Календар Екерта, котрий через незначне посунення скалі дає можність вишукати потрібну дату на 10 літ наперед.
3. Апарат, котрий кожду стацію сиґналізує наперед в нутрі кождого ваґону.
4. Сівник інж. Дембіцкого, котрий сам робить потрібні рівці в ріллі й сипле в них потрібну скількість штучного навозу.
5. Прилад винайдений шевцем Гофманом, котрий в часі пожежі сам отвирає стайню й виганяє худобу з неї батогами.
6. Цілий ряд нових винаходів для успішного хову пчіл.
7. Штучний навіз з відпадків дерева і деревного вугля.
8. Охорони, котрі забезпечують шиби перед розбиттям (сей винахід особливо придавсяб українцям у Львові).
9. Ряд винаходів для війська, пр. панцир, що хоронить від куль, панцирна вежа, що крутиться в міру потреби на самоходах і т. п.
10. Прилад, котрий сиґналізує на зовні скорість їзди автами.
11. Прилад, котрий сам учить співу.
12. Приписи, як уряджувати собі вдома ляборатории з области механіки, електрики й радіотехніки та витревалости матеріялів і багато инших винаходів.

Згаданий Інститут міститься в домі Промислово-Торговельної Палати в Познані при вул. Міцкевича, 31. Удержується з членських вкладок і оплат за досвіди. Можна його оглядати.

—o—

Новини чужих літератур

Поляки видали на днях: Історію культури в Польщі, Алекс. Брікнера, — моноґрафію Ф. Конопчинського про „Золоту свободу“ в Польщі й абсолютизм в Европі. Незабаром вийде Альманах „Бібл. Народової“ (18 аркушів друку), вибір лірики Каспровича й поезії Новіцкого, антольоґія грецької лірики, спомини св. Авґустина і Скота Ваверлея, твори Кальдерона і Бальзака.

†

Амалія з Курбасів Кархутова

вдова по парохови Підгайчик п. Коломия, упокоїлася в Бозі в 78 р. життя в Торговици пільній, поч. Городенка. Вічна Їй память.

НОВИНКИ

У Львові арештовано у звязку з замахом на ред. „Слова Польського“ около 100 українців, переважно студентів.

Невдалий замах на радянський конзулят у Львові урядив молодий українець В. Чоловський, наклонивши пару людей, щоб вибили шиби в конзуляті. Ті шиб не вибили, бо в час їм перешкоджено. Чоловського і Сою увязнено.

Центральний Комітет Ком. Партії Зах. Білоруси увязнила польська поліція з и. аґітаторами білоруськ. комуніст. партії, разом около 100 людей

Дивний винахід. Преса доносить, що в Америці сконструували прилад зв. „ріроґраф“, при помочи котрого можна докладно змірити, кілько є в людині життерадісного почування. По удосконаленню його можна буде в театрах оцінювати докладно вартість веселих штук.

Манускрипти Наполеона і його воєнні пляни, рисовані його власною рукою, відкрито в краківській бібліотеці Корніцкого. Вони походять з рр. 1793—1797. Як вони туди попали, невідомо напевно. Є припущення, що дістала їх від цісаря польська ґрафиня Валевська, котра маючи 18 літ вийшла заміж за 70-літного старця і в котрій цісар Франції залюбився, побачивши її на балю у Варшаві.

Найстарший чоловік, якого вік документально певно стверджений, се Норвеґ Дракенберґ. Він має тепер 146 літ. В 111 р. свого життя оженився в останнє і жив з тою жінкою 19 літ. Коли вона померла, хотів ще раз женитися, але не знайшов уже жінки.

Пять найбогатших родів Анґлії отсі: Ковтс, Вилс, Ротшильд, Йоел, Куртолд. Ковтс'и походять зі Шкотії. Вилси доробилися на тютюні, Йоелси на діямантових копальнях в Африці, Ротшильдам дала основу їх великого майна одна вістка: По битві під Ватерльо розійшлася вістка, що Наполеон побив анґлійські війська. Тоді всі цінні папери анґлійські й аліянтів зачали страшно падати. Ротшильд, котрий мав своїх людей коло Ватерльо і вчасно довідався, що Наполеон програв битву, закупив за безцін масу цінних паперів і за одним махом став одним з найбогатших людей світа, а рід його не пропустив того майна, тільки ще розробив. Куртолди доробилися щойно недавно новим промислом — продукцією штучного шовку.

Заборона ку-клюкс-кляну. Найвисший суд З. Д. А. зарядив, щоби ку-клюкс-клян примінився до устави Ню-Йорку, котра забороняє істнування тайних орґанізацій. Після цього зарядження, всі товариства мусять подати точні списи своїх членів. Це зарядженнє вважають в Америці за найтяжчий удар для ку-клюкс-кляну, бо як відомо, головна сила цього товариства лежить в таємниці, якою окружаються його члени.

В Баварії вийшли спомини б. престолонаслідника Рупрехта п з. „Воєнний дневник престолонаслідника“. Обіймають роки 1914 — 1919.

Відкопали старохристіянську церкву в Анконі (в Італії). Походить вона з семого століття й була збудована в візантійськім стилю. Віднайдено останки мурів з дуже цінними фресками й мармуровими плитами.

Упадок червінця дійшов у Москві до тої міри, що коли ще 1. листопада с. р. червінець був варта 360 змер. центів, то 1. грудня платили за нього тільки 190 центів.

—o—

Нові книжки

Fritjof Nansen: „BETROGENES VOLK“. Ст. 349 + 3 карти. 45 ілюстрацій. Липськ, 1928. Ціна 14 марок.

Сю рівно страшну як старанну працю написав і видав Нанзен як надкомісар Союза Народів. В ній представлено, як могутна антанта торжественно прирекла Вірменам самостійну державу в часі великої війни під услівям, що Вірмени зроблять повстання проти Турків, як Вірмени виконали те, чого хотіла антанта і як опісля антанта страшно їх ошукала, віддавши Туркам на поталу, котрі жорстоко вимордували значну часть вірменського народу. Антанта не тільки не рушила пальцем в обороні своїх мордованих союзників, але коли в склад антанти входячі держави сотворили Союз Народів а той утворив Комісію, котра мала на ціли занятися бодай долею 10 до 20.000 непомордованих Турками Вірмен, то Союз Народів не дав їм позички 20 міл. марок, хоч і той капітал і проценти були забезпечені майном Вірмен! Нанзен як шеф тої комісії з огірченням запитує, по що робили всю ту комедію?

Книжку ту повинен перечитати кождий діяч, щоб побачив, що тільки власна орґанізація забезпечити може нарід перед поталою, бо тільки тоді з таким народом рахуються його союзники. Під оглядом релігійним книга перенята протестантсько-раціоналістичними поглядами. Про звірства большевиків над нещасними Вірменами й Ґеорґійцями не згадує Нанзен ні слова, хоч ті звірства не уступають в нічім турецьким.

Alfons Vaeth S. J.: „IM KAMPFE MIT DER ZAUBERWELT DES HINDUISMUS“. Ст. 238. Берлін і Бон, 1928. Ціна 9·50 марок.

Зміст сеї надзвичайно цінної праці подає її підтитул: Се проблем перемоги християнства над висшим гіндуїзмом, то є над тим, що виростає понад розуміння мас Гіндостану. В ній представлено жерельно життя й діяльність великого гіндуського діяча Упадгаї Брагмабанда, котрий приняв католицизм і боронив його довго силою свого ума, а перед смертю, котра наступила в 1907 р., знов зачав хилитися до поганства. Книга та інтересна не тільки сама собою, але також тому, що вона розглядає актуальний тепер проблем переняття християнством многоміліонових мас Гіндостану. А для нас Українців інтересна вона ще й певною анальоґією східних і націоналістичних ухилів в найширшім того слова значінню, які бачимо часом у наших східних сусідів Москвичів, котрі принявши католицизм, розуміють його по свому.

ОГОЛОШЕННЯ

ЗДІБНИХ ХЛОПЦІВ до науки різьбарства і столярства прийме варстат виробів деревляних **ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРУКА** Станиславів, вул. Круля Яна III. ч. 15. 362б 3—5

ПАРОХІЯЛЬНІ БІБЛІОТЕКИ НА СПЛАТИ І-ша бібл. — 58 книжок за 60 зол. платних у 3-місяч. ратах; II-га бібл. — 110 книжок за 160 зол пл. у 4 ратах, при чім перша рата 61 зол., прочі р. по 33 зол. Перша бібл. надається для сільських, друга для міських парох. бібліотек. Усі книжки відповідно дібрані й певні щодо змісту. В переплеті І. бібл. 100 зол., II. бібл. 220 зол. — Замісць готівки принимаємо також векслі 3—4 місячні; дочислюємо тоді ще ескont. Замовляти: **„Добра Книжка“ — Львів — Lwów, skr. p. 11.** 294 31—50

Кінотеатр „ВАРШАВА“ в Станиславові, Липова 1. висвітлює: 362 5—5
Від 10. XII. „Спадкоємці Казанови“.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10